

Што му нудат психологијата и психолозите на човештвото?

Што е психологијата и што работат психолозите?

Психологија како наука генерира знаења за природата и развојот на човечките мисли, емоции и однесувања на ниво на индивидуа и општество. Психологијата е автономна научна дисциплина која го проучува скоро секој аспект на човековото живеење. Психолозите имаат широк опсег на дејствување – дејствуваат во секој домен на човековото функционирање. Психолошката наука го продлабочува разбирањето на човековото однесување во различни социјални, културни и јазични контексти¹. Психолозите имаат улога во унапредување на здравјето и благосостојбата на луѓето на глобално ниво во рамки на човековите права.

Зошто на секоја Влада и се потребни психологијата и психолозите?

Од хумана и финансиска добробит е владите да прифатат дека психолозите даваат критички и независен придонес за олеснување и надминување на животните потешкотии, а во функција на унапредување на квалитетот на животот². Социјалните детерминанти на здравјето, како што се образованието, соодветната исхраната, домувањето, животниот стандард, можноста за работа и правичен третман, се основни човекови права загарантирани во Целите за Одржлив Развој на Обединетите Нации³⁻⁷. Неуспехот за справување со предизвиците на менталното здравје како што се депресијата и анксиозноста, а кои честопати се последица на недостатокот од внимание на социјалните детерминанти на здравството, поради намалената продуктивност ја чини глобалната економија еден трилион долари². Превенцијата, интервенцијата и унапредувањето на менталното здравје се покажаа како многу корисни². Кога психолошката наука се применува во условите во кои луѓето живеат, работат и играат, потенцијалот и продуктивноста се зголемуваат⁸⁻⁹. Но, поголемиот дел од децата, младите, возрасните и старите во скоро секоја земја во Светот не добиваат соодветен психолошки третман поради ограничените ресурси, стигма и недостаток на даватели на здравствени услуги¹⁰⁻¹¹.

Што е уникатно, единствено за психологијата и психолозите?

Психолозите ги разбираат биолошките, социјалните и истражувањата за животната средина и се обучени да применат цврсти докази со цел подобрување на животот на луѓето во различни култури и заедници. За да се стане психолог, мора да се демонстрираат високи професионални, научни и етички знаења, компетенции и стандарди. Напредната подготовка на психолозите овозможува техничка и научна независна улога во рамките на трансдисциплинарните тимови за промовирање на човековата благосостојба во секоја област од животот (на пример: семејство, училиште, универзитет, здравство, работно место, јавни услуги и др.)¹². Психолозите применуваат научен метод и вештини за дијагностицирање, проценка и расудување со цел да обезбедат сеопфатни и интегрирани пристапи во однос на здравјето на луѓето. Вработувањето на психолозите на работни места каде самостојно се донесуваат одлуки се усогласени со нивната напредна обука. Бидејќи Светот се соочува со кризи, придонесот на психолозите за ублажување на физичките, емоционалните и менталните влијанија врз поединците, групите и заедниците е клучен¹³.

РЕФЕРЕНЦИ

- 1 Hays, P.A. & Iwamasha, G.Y. (2006). *Culturally Responsive Cognitive Behavioral Therapy: Assessment, Practice, and Supervision*. American Psychological Association
- 2 Chisholm, D., Sweeny, K., Sheehan, P., Rasmussen, B., Smit, F., Cuijpers, P., & Saxena, S. (2016). Scaling-up treatment of depression and anxiety: A global return on investment analysis. *Lancet Psychiatry*, Vol.3, 415-424. DOI: <http://doi.org/10.1016/S2215-0366>.
- 3 Adler, E. N., & Newman, K., (2002) Socioeconomic disparities in health: pathways and policies, *Health Aff (Millwood)*, Vol.21 Iss.2, DOI: <http://doi.org/10.1377/hlthaff.21.2.60>
- 4 Allen, J., Balfour, R., Bell, R., & Marmot, M., (2014) Social determinants of mental health, *International review of Psychiatry*, Vol. 26 Iss. 4 DOI: <http://doi.org/10.3109/09540261.2014.928270>
- 5 Saegert, S., Evans, G. W., (2003) Poverty, housing niches, and health in the United States, *Journal of Social issues*, Vol. 59 Iss. 3, 569-589. DOI: <https://doi.org/10.1111/1540-4560.00078>
- 6 Saxena, S., Thornicroft, G., Knapp, M., & Whiteford, H., (2007) Resources for mental health: scarcity, inequity, and inefficiency, *The Lancet*, Vol. 370 Iss. 9590, 878-889, DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(07\)61239-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(07)61239-2)
- 7 Walker, R., Keane, C. R., & Burke, J., (2010) Disparities and access to healthy food in the United States: A review of food deserts literature, *Health & Place*, Vol. 16 Iss. 5, 876-884, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2010.04.013>
- 8 Kelly J.G., Ryan A.M., Altman B.E., Stelzner S.P.(2000) Understanding and Changing Social Systems. In: Rappaport J., Seidman E. (eds) *Handbook of Community Psychology*. Springer, Boston, MA. DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-4615-4193-6_7
- 9 Weissman, M., & Cuijpers, P., (2007) Psychotherapy over the Last four decades, *Harvard Rev Psychiatry*, Vol. 25 Iss.4, 155-158, DOI: <https://doi.org/10.1097/hrp.0000000000000165>
- 10 Mental Health America, 2019, <https://www.uncrushed.org/content/2019/9/23/the-state-of-mental-health-in-america-2020>
- 11 Wang, P. S., Aguilar-Gaxiola, S., Alonso, J., Angermeyer, M. C., Borges, G., Bromet. E. J., Bruffaerts, R., De Girolamo, G., De Graaf, R., Gureje, O., Haro, J. M., Karam, E. G., Kessler, R., Koenigs, V., Lane, M. C., Lee, S., Levinson, D., Ono, Y., Et al., (2007) Use of mental health services for anxiety, mood, and substance disorders in 17 countries in WHO world mental health surveys, *The Lancet*, Vol. 370 Iss. 9590, 841-850. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(07\)61414-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(07)61414-7)
- 12 Huppert, A. H., Psychological well-being: evidence regarding its causes and consequences, (2009) *Health and Well-Being*, Vol. 1 Iss. 2, 137-164. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1758-0854.2009.01008.x>
- 13 Wandersman, A., & Florin, P., (2003) Community interventions and effective prevention, *American Psychologist*, DOI: <http://doi.org/10.1037/0003-066X.58.6-7.441>